

Kommittédirektiv

Bolags gränsöverskridande rörlighet inom EU

Beslut vid regeringssammanträde den 5 december 2019

Sammanfattning

En särskild utredare ska analysera och föreslå vilka författningsändringar som behövs för att anpassa svensk rätt till de nya EU-regler om bolags gränsöverskridande rörlighet som nyligen antagits. Genom reglerna harmoniseras medlemsstaternas bestämmelser om när ett aktiebolag flyttar, fusioneras eller delas över nationsgränser inom EU. Harmoniseringen ska underlätta bolagens rörlighet på den inre marknaden samtidigt som bolagens intresser skyddas.

En särskild utredare ska bl.a.

- analysera, jämföra och ta ställning till de alternativa tillvägagångssätt och valmöjligheter som det nya EU-direktivet om bolags gränsöverskridande rörlighet erbjuder,
- bedöma vilka författningsändringar som behövs för att anpassa svensk rätt till EU-direktivet, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2021.

Vad gäller vid bolags gränsöverskridande rörlighet?

När det gäller gränsöverskridande rörlighet för företag finns det inom EU-rätten sedan tidigare bestämmelser om fusion (sammanslagning) av aktie-

bolag och fusion av ekonomiska föreningar. Genom EU-domstolens rättspraxis står det vidare klart att bolag under vissa förutsättningar har rätt att röra sig över gränserna och därmed byta hemvist inom EU (dom Polbud, C-106/16, EU:C:2017:804).

Kommissionen såg behov av nya regler

Europeiska kommissionen presenterade under våren 2018 det s.k. bolagsrättspaketet som innehöll två förslag till ändringsdirektiv till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 av den 14 juni 2017 om vissa aspekter av bolagsrätt. Kommissionen, Europaparlamentet och Europeiska unionens råd enades under de följande förhandlingarna om ändringsdirektivens innehåll.

Det ena ändringsdirektivet handlar om digitala verktyg och antogs den 20 juni 2019. Inom Justitiedepartementet utreds hur det direktivet ska införlivas i svensk rätt.

Genom det andra ändringsdirektivet harmoniseras medlemsstaternas bestämmelser om när ett bolag flyttar, fusioneras eller delas över nationsgränser inom EU. Harmoniseringen ska underlätta bolagens rörlighet på den inre marknaden samtidigt som bolagens intressenter skyddas. Direktivet har nyligen antagits och tiden för genomförande är 36 månader från det att direktivet träder i kraft.

Vad kommer EU-direktivet om gränsöverskridande rörlighet att innebära?

Det nya EU-direktivet om gränsöverskridande rörlighet innebär för svenska förhållanden i sak bl.a. följande.

Aktiebolag ska kunna flytta sin bolagsrättsliga hemvist från en medlemsstat till en annan medlemsstat utan att aktiebolaget likvideras eller upplöses i den ursprungliga medlemsstaten. Bolaget ska alltså vara samma juridiska person efter flytten som före, men med en ny hemvist. Det ska även bli möjligt för ett aktiebolag att genomföra en gränsöverskridande delning som innebär att det bildas ett eller flera nya bolag i en annan medlemsstat. De hittillsvarande reglerna för gränsöverskridande fusioner ska gälla fler slag av gränsöverskridande fusioner.

Det ska finnas skyddsregler för aktieägare, borgenärer och arbetstagare. Efter beslut om den gränsöverskridande åtgärden ska aktieägare i vissa fall ha rätt att få sina aktier inlösta. Borgenärer ska i vissa fall få begära säkerhet. Arbetstagare ska ha rätt till medverkan.

Vid ett gränsöverskridande förfarande ska aktiebolaget upprätta en plan för åtgärden. Planen ska innehålla uppgifter om bl.a. kontantersättning till aktieägarna, skyddsåtgärder som erbjuds borgenärer och sannolika följder för sysselsättningen. En oberoende expert ska lämna ett utlåtande över planen som riktas till aktieägarna. Bolaget ska också upprätta en rapport avsedd för aktieägare och arbetstagare som förklarar dels de rättsliga och ekonomiska aspekterna, dels konsekvenserna för arbetstagarna.

Nationella myndigheter ska kontrollera om ett gränsöverskridande förfarande uppfyller de krav som ställs.

Uppdraget att analysera och föreslå hur EU-direktivet ska genomföras

En särskild utredare ges i uppdrag att analysera det nya EU-direktivet om gränsöverskridande rörlighet och bedöma vilka ändringar i aktiebolagslagen (2005:551) och svensk rätt i övrigt som behövs för att genomföra EU-direktivet.

I uppdraget ingår att analysera, jämföra och ta ställning till de alternativa tillvägagångssätt och valmöjligheter som EU-direktivet erbjuder. Utredaren ska för varje ställningstagande redovisa för- och nackdelar med alternativen. Det betyder bl.a. att utredaren ska redovisa för- och nackdelar med att ställa krav på att den oberoende experten ska vara en auktoriserad revisor.

Utredaren ska utgå ifrån att åtminstone Bolagsverket ska vara en sådan behörig myndighet i Sverige som avses i EU-direktivet. Utredaren ska föreslå vilken granskning, kontroll och annan handläggning som ska utföras och vilken eller vilka ytterligare myndigheter än Bolagsverket som eventuellt ska utföra eller involveras i handläggningen.

Utredaren ska lämna nödvändiga författningsförslag. Utgångspunkter för utredarens arbete ska vara att förslagen ska innefatta ett starkt skydd för aktieägare, borgenärer och arbetstagare och motverka ekonomisk brottslighet och andra oegentligheter. Med beaktande av detta ska utredaren utforma förslagen så att företagens administrativa kostnader hålls så låga som möjligt.

Vid utformningen av förslagen ska utredaren ansluta till den systematik och terminologi som används i svensk rätt, t.ex. de hittillsvarande reglerna om gränsöverskridande fusioner. De lösningar som föreslås ska i möjligaste mån ligga i linje med de principer som underbygger lagstiftningen på området, t.ex. förfarandet vid inlösen av minoritetsaktier och arbetstagares rätt till medverkan vid gränsöverskridande fusioner. Mer ingripande eller strängare regler än vad EU-direktivet kräver ska om möjligt undvikas. Utredaren ska värna den svenska bolagsrättens struktur och därför endast föreslå ändringar av strukturen om det är nödvändigt eller särskilt befogat. Vad gäller arbetstagares rätt till information och samråd ska utgångspunkten vara att EU-direktivets bestämmelser uppfylls genom gällande svensk arbetsrätt, främst lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Utredaren ska värna den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Utredaren ska därför

- analysera det nya EU-direktivet,
- analysera, jämföra och ta ställning till de alternativa tillvägagångssätt och valmöjligheter som EU-direktivet erbjuder,
- föreslå vilken granskning, kontroll och annan handläggning som ska utföras,
- bedöma vilka författningsändringar som behövs för att anpassa svensk rätt till EU-direktivet, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Konsekvensbeskrivningar

Utredaren ska allsidigt och grundligt belysa förslagets konsekvenser för det allmänna, näringslivet, arbetstagare och andra intressenter. Om förslagen bedöms medföra ökade kostnader eller intäktsminskningar för det allmänna, ska förslag till finansiering redovisas.

Utredaren ska utföra och redovisa en jämställdhetsanalys, där statistik ska presenteras, kommenteras och analyseras efter kön. Vid utformningen av förslagen ska hänsyn tas till jämställdhetsanalysen.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Det finns anledning att beakta hur andra länder genomför EU-direktivet. Utredaren ska hålla sig underrättad om detta arbete. Vidare ska utredaren göra de internationella jämförelser som är befogade. I första hand ska

jämförelserna avse länder med förhållanden som är jämförbara med Sveriges, t.ex. nordiska länder.

Utredaren ska hålla sig informerad om och samordna sitt arbete med andra utredningar och annat pågående arbete, på både nationell nivå och EU-nivå, som är relevant för utredningen.

Utredaren ska föra en dialog med och inhämta synpunkter från Bolagsverket, Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten och arbetsmarknadens parter, men även andra myndigheter, organisationer och intressenter i den utsträckning som det behövs.

Utredaren ska dokumentera och redovisa författningsförslagen i förhållande till EU-direktivet i en jämförelsetabell.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2021.

(Justitiedepartementet)